

Asia: VN/1660/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (valtioneuvoston asetus) - ruotsinkielinen käännös lisätty

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luontopaneeli kiittää lausuntomahdollisuudesta koskien valtioneuvoston luonnonsuojeluasetusta.

Luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman laatiminen:

Luontopaneeli pitää erittäin tärkeänä uuttaa pykälää luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman laatimisesta. Suomen luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden elpyminen edellyttää, että Suomella on voimassa kokonaisvaltainen kaikkia sektoreita koskeva strategia ja toimintaohjelma, joissa asetetaan selkeät tavoitteet, mittarit ja seuranta luonnon monimuotoisuuden tilalle. Oleellista on, ettei strategiakausien vaihtuessa syntyisi nykyisen kaltaista tilannetta, jossa Suomella ei ole pitkään aikaan voimassa olevaa luonnon monimuotoisuusstrategiaa (edellinen strategiakausi päättyi vuonna 2020). Siksi Luontopaneeli katsoo, että pykälä olisi syytä muotoilla uudelleen niin, että siinä ilmaistaisiin, että strategian laatiminen täytyy aloittaa hyvissä ajoin ennen strategiakauden päättymistä ja että uusi strategia tulee pyrkiä hyväksymään viipymättä strategiakauden päättyessä.

Luontokadon uhka on viime vuosien aikana ymmärretty laajasti, mikä näkyy esimerkiksi valtiovarainministeriön omassa ilmasto- ja luontostrategiassa (VM 2022) sekä kuntien ja yritysten toimissa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi (esim. luontokunnat-verkosto, Kuokkanen ym. 2023, Business for Nature 2022). Luontokadon pysäyttäminen vaatii selkeitä kaikkia toimijoita koskevia tavoitteita sekä ennustettavaa toimintaympäristöä, mitä luonnon monimuotoisuusstrategia oleellisesti tukee. On huolestuttavaa, että ylin kansallinen päätöksenteko ei ole priorisoinut päättyneellä vaalikaudella uuden strategian voimaansaattamista.

Luontopaneeli katsoo, että pian aloittavan uuden hallituksen olisi syytä saattaa luonnon monimuotoisuusstrategia voimaan uuden vaalikauden alussa. Lausunnoilla olleen luonnon monimuotoisuusstrategian luonnoksen käsittelyä eduskunnassa ei tule viivyttää. Luontopaneeli on antanut lausuntonsa strategialuonnoksesta ja pitää sitä hyvin valmisteltuna. Strategialuonnoksen päätavoite, luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2030 ja luonnon monimuotoisuuden kääntäminen elpymisuralle vuoteen 2035 mennessä, on hyvin muotoiltu ja Suomen kansainvälisten sitoumusten mukainen. Tavoite on mahdollista saavuttaa, mutta vaatii hyvin tehokkaita ja viipymättä aloitettavia toimia. Jotta myönteisiä vaikutuksia luontokadon pysäyttämiseksi saataisiin aikaan viimeistään vuodesta 2025 alkaen, kuten strategialuonnoksessa linjataan, tulee yhteiskunnassa olla valmius toteuttaa strategian toimenpiteitä viipymättä.

Luontotyyppien suojele:

Luontopaneeli katsoo, että pykälä 5 ja 6 koskevia luontotyyppien kuvauksia tulisi vielä tarkistaa. On tärkeää, että asetus ohjeistaa selkeästi suojeltavien luontotyyppien piirteiden tunnistamisessa. Toisaalta on tärkeää, että luontotyyppien kuvauksiin ei jätetä sellaista tulkinnanvaraa, joka voisi johtaa suojelelun epäämiseen (esim. tietyn lajin löytymisen ei tule olla edellytyksenä luontotyyppin suojelelulle).

Toistuvasti samaa pesää käyttävät lajit:

Asetuksessa yksilöidään 16 lintulajia, jotka käyttävät samaa pesää toistuvasti. Taustamuistiossa ei perustella, miten juuri nämä lajit ovat valikoituneet asetukseen (todetaan kyllä, että Luontodirektiivin liitteen IV a heikentämisen- ja hävittämiskiellon piirissä olevia lajeja ei mainita pykälässä). Luontopaneeli katsoo, että tämä luettelo on liian kapea. Listalta selkeästi puuttuvia lajeja ovat kanahaukka, hiirihaukka, mehiläishaukka, haarahaukka, helmipöllö, lehtopöllö, viirupöllö, kalasääski, huuhkaja, muuttohaukka, huuhkaja, tervapääsky, harakka, naakka ja korppi. Lisäksi listalla on pikkukiljukotka joka ei tiedettävästi ole koskaan pesinyt Suomessa. Jos pikkukiljukotka on lisätty listalle ennakkointia linnun mahdollisesta pesimisestä Suomessa tulevaisuudessa, olisi listalle perusteltua lisätä myös kattohaikara, joka on jo pesinyt Suomessa ja tunnettu monivuotisista pesistään.

Luontopaneeli kiinnitti lisäksi huomiota siihen, ettei liitteessä 6 (Suomessa esiintyvät Euroopan unionin tiukkaa suojelelun edellyttävät eliölajit) luetella yhtäkään lintulajia. Eikö lintudirektiivin liitteen 1 lajien tulisi kuulua tähän luetteloon?

Jotta luontokadon pysäyttämisessä ja muissa luonnonsuojelelun tavoitteissa voidaan onnistua, täytyy meillä olla tietoa lajien ja luontotyyppien tilasta ja muista ympäristömuutoksista. Pykälä kolme luonnonsuojelelun seurannan järjestämisestä on erittäin tärkeä. Jatkuvalle ja kattavalle seurannalle, luonnonsuojelelun tietojärjestelmän kehittämiselle ja ylläpidolle turvattava riittävät resurssit.

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Aleksi Lehikoinen, Ilona Laine ja Outi Silfverberg.

Viitattu kirjallisuus:

Business for Nature 2022. Make it mandatory campaign. <https://www.businessfornature.org/make-it-mandatory-campaign>. Luettu 27.4.2023.

Kuokkanen A., Forslund T., Sinervo R. 2023. Vaikuttavaa luontotyötä: Yritysten opit ja kokemukset tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden pilotoimisesta. FIBS ja Sitra. https://fibsry.fi/wp-content/uploads/2023/03/Vaikuttavaa-luontotyota_FIBS_Sitra_final.pdf

Luontokunnat-verkosto. Luontokunnat.fi. Luettu 27.4.2023.

VM 2022. Valtiovarainministeriön ilmasto- ja luontostrategia 13.12.2022.
https://vm.fi/documents/10623/101263033/2022_VM_ilmasto+ja+luontostrategia_SAAVUTETTAVA.pdf/32267f9a-f63e-f3a4-2cf6-9a159b545c2b/2022_VM_ilmasto+ja+luontostrategia_SAAVUTETTAVA.pdf?t=1674729149343.

Silfverberg Outi
Suomen Luontopaneeli